

برق قطع شده بود

ابتدای این هفته برای بلوبانک سامان چندان خوشایند نبود. اختلال گسترده سبب شد تا کاربران این بانک نتوانند برای ساعاتی از خدمات کارت یا اپلیکیشن بلو استفاده کنند، هر چند در فضای توییتر شایعه هک شدن بلوبانک دست به دست می شد، اما روابط عمومی این بانک اعلام کرده اختلال پیش آمده به دلیل نوسانات برق در سرویس دهنده به مرکز داده های بلو (سامانتل) رخ داده است. بخش انتهایی اطلاعاتیه روابط عمومی بلو نشان می دهد که آنها نیز نیم نگاهی به شایعات اخیر داشته اند. آنها بابت مشکل پیش آمده، از کاربران عذر خواهی کرده و اعلام کرده اند: «بلو خود را محافظ داده های مشتریان می داند و به اطلاع می رساند در حال حاضر سرویس بلو همچون سال های اخیر، پایدار است و تیم فنی و امنیت بلوبانک سامان در تلاش است که براساس درس آموخته های خود از این اتفاق، مشکلات احتمالی آینده را پیش بینی کرده و تجربه بهتری برای کاربران خود بسازد.»

اختلال GPS و سرگردانی مسیر یاب ها

اختلالات GPS چند وقتی است مشکلات گسترده ای را برای کسانی به وجود آورده که در طول روز نابرسغل شان به طور مداوم از اپلیکیشن های مسیریاب استفاده می کنند. اما ۱۳ خردادماه آش این اختلال آن قدر شور شد که صدای صاحبان اپلیکیشن نشان را هم در آورد. بنا بر آنچه پیوست منتشر کرده، روابط عمومی نشان اعلام کرده که در این روز یکی از شدیدترین اختلالات GPS شناسایی شده است. در ادامه آمده است: «این مسئله از سال های گذشته باعث افت عملکرد مسیریاب ها و پلتفرم های نقشه محور بوده است، اما در ماه ها و مخصوصاً روز اخیر (۱۳ خردادماه) به نقطه ای رسیده که عملاً استفاده از مسیریاب را برای کاربران غیرممکن کرده است.» به گفته بهزاد کاظمی، مهندس ارشد تیم مسیریابی نشان، بیشتر کاربران اعلام کرده اند با وجود اینکه موقعیت مکانی آنها در تهران بوده، نقشه، موقعیت آنها را در اصفهان یا قم نمایش داده است.

«عجله دارم» بر می گردد؟

تصمیم های ناپهنگام در فضای کسب و کارهای اینترنتی هم این کسب و کارها را دچار سردرگمی می کند، هم کاربران را. یکی از مصادیق این تصمیمات ناگهانی، دستور چندی پیش سازمان تعزیرات مبنی بر حذف گزینه «عجله دارم» از پلتفرم های تاکسی های اینترنتی بود، زیرا آن را مصداق گران فروشی می دانست. اما به نظر می رسد با وجود اینکه پلتفرم های دستور را سریعاً اجرایی کردند، به مذاق کاربران و صاحبان پلتفرم ها خوش نیامد و وجود یا عدم وجود آن محل بحث ماند. حالا خبر رسیده که براساس نظر معاون حقوقی ریاست جمهوری سکوهای اینترنتی، این گزینه مصداق گران فروشی نیست و می تواند به گزینه خدمات این پلتفرم ها برگردد. پیوست گزارش کرده در جلسه ای که به این تصمیم منجر شده است، با وجود اینکه نماینده سازمان تعزیرات حکومتی دعوت بوده، اما در آن حاضر نشده است. در صورت جلسه این نشست آمده است که سکوها مکلف اند اطلاعات آنالیز قیمت گذاری خود را طی دو هفته به دبیر خانه هیئت عالی نظارت بر سازمان های صنفی کشور ارائه کنند.

پول باد آورده آری یا نه؟

نگاهی به سیر حرکت نات کوین، چیستی و فلسفه وجودی آن و چرایی علاقه و اقبال بخش زیادی از مردم به آن

امیرا حسینی
خبرنگار فناوری

زمانی که نات کوین روی صرافی ارز دیجیتال بایننس فهرست شد، ضربه بزرگی به کسانی وارد شد که معتقد بودند پنیر مجانی را فقط می شود در تله موش پیدا کرد. البته آدم ها حق داشتند به نات کوینی که به نظر می رسید روی رؤیای زیادی به مسادگی و یک شبه پولدار شدن دست گذاشته بود، بدبین باشند. اما دنیای بلاکچین و ارزهای دیجیتال که تا امروز در شگفت زده کردن آدم ها بهم پیوسته بوده، بار دیگر معادلات را بر هم زد. اما واقعا فلسفه وجودی نات کوین چه بود؟ کارشناسان چه نکته ای را از نظر دور داشته اند؟

کنجاو و کنجاوتر

زمرستان سال گذشته ماجرای نات کوین از طریق ضربه زدن روی مثلثی طلایی در اپلیکیشن تلگرام فراگیر شد. بعضی ها که به این قضیه مشکوک بودند، اصلاً پی آن نگرفتند؛ کسانی که کنجاوی بیشتری داشتند، آن را امتحان کردند و آنها که کنجاوتر و پیگیرتر بودند، ضربه زدن روی این مثلث را ادامه دادند. کاربران برای استخراج و دریافت نات کوین باید وارد ربات تلگرامی رسمی نات کوین می شدند که به صورت رایگان در دسترس تمام کاربران تلگرام قرار داشت. روند مانند یک بازی بسیار ساده طراحی شده بود و جوایز معمول را دارا بود. مثلاً اگر برای ورود به ربات از لینک معرفی شخص دیگری استفاده می کردید، به هر دو نفر ۲۵ هزار نات کوین رایگان تعلق می گرفت و اگر حساب تلگرام فرد دعوت کننده پرمیموم بود، ۵۰۰ هزار نات کوین رایگان به هر دو نفر اعطا می شد. محدودیت در انرژی و تعداد ضربه زدن ها و دریافت انرژی رایگان با سر زدن های هر روزه به این ربات، دریافت امکانات بیشتر با خرج کردن نات کوین های خودتان برای جمع کردن کوین های بیشتر، حضور در لیگ های گوناگون و... همگی روش هایی بودند که بازی های این چنینی را برای کاربران اعتیادآور می کنند و هم بستگی را افزایش می دهند.

به این پنیر دست بز نیم؟

به واسطه سال هایی که از حضور ارز دیجیتال در کشور می گذرد و کسب و کارهایی که حول آن شکل گرفته اند، این حوزه کارشناسان بسیاری دارد، اما تعداد اینفلوئنسر ها در این بخش محدود است. یکی از اینفلوئنسر های دنیای فناوری، جادی است که اتفاقاً محبوبیت بسیاری هم دارد. او که معمولاً نسبت به وقایع فناوریانه پر طرفدار روز واکنش نشان می دهد، اول با چند توییت و بعدتر در یک ویدئو به توضیح نات کوین پرداخت و نظر خود را در مورد آن ابراز کرد؛ اینکه این کوین بیشتر به بازی شبیه است و اگر کسی به دنبال پول بادآورده است، بعید است از این طریق بتواند به هدفش دست یابد. در همان زمان بسیاری بر صحبت های جادی صحه گذاشتند و هشدار دادند که پنیر مجانی را فقط می توان در تله موش پیدا کرد و بهتر است به این پروژه هادل نبنند.

اما وقتی در روزهای پایانی اردیبهشت ماه امسال توکن نات کوین راه اندازی و در صرافی های بین المللی بزرگی چون بایننس و OKX فهرست شد، واکنش ها نسبت به آنها که این پروژه را فاقد ارزش مادی می دانستند، آن قدر تند بود که جادی ناچار شد از طریق استوری در صفحه اینستاگرامش از کسانی که به واسطه حرف های او از ادامه کار منصرف شده بودند، عذر خواهی کند. او در این متن تصریح کرده بود که آدم ها نباید به دنبال یک همه چیزدانی که آنها را قرار است خوشبخت کند، باشند و او هم حرف هایش را براساس اطلاعات و دانشی که داشت، عنوان کرده بود.

پس از عرضه نات کوین در صرافی های جهانی، برخی از صرافی های رمز ارزی داخلی هم دست به کار شدند و این توکن را با این هشدار که یک میم کوین است و در حال حاضر نوسان زیادی دارد، عرضه کردند. این نوسان چیزی بین ۰/۰۹ دلار تا ۰/۰۱ دلار بود.

(در زمان نوشتن این گزارش ارزش نات کوین به ۰/۲۹ دلار رسیده است.)

چطور نات کوین ها تبدیل به پول می شوند؟

هر چند مرحله ماینینگ با همان کسب نات کوین اول آوریل به پایان رسیده بود، اما مدتی طول کشید تا توکن NOT راه اندازی و فهرست شود.

کاربران برای برداشت نات کوین که روی بلاکچین TON توسعه داده شده است، ابتدا باید وارد ربات تلگرام آن شوند. در این صورت با چند گزینه روبه رو خواهند شد که یکی از آنها انتقال توکن ها به صرافی یا ولت مورد نظر خود است. پس از آن این توکن هم مانند هر توکن دیگری قابلیت فروش و نقد شدن دارد.

اما چرا و چطور پروژه ای که بیشتر به شوخی و بازی شبیه بود، این روزها شکلی جدی به خود گرفته است؟

بازی با یک مفهوم تکراری

یکی از نکاتی که باعث جلب توجه افراد مختلف به نات کوین شد، نحوه به دست آوردن آن از طریق ضربه زدن روی تصویر بر صفحه گوشی بود. هر چند برای کسانی که با فضای بلاکچین و ارزهای دیجیتال آشنایی چندانی ندارند، به نظر می رسد که این کار جدید باشد، اما امید امین زاده، کارشناس حوزه بلاکچین و ارزهای دیجیتال که رئیس هیئت مدیره یکی از صرافی های رمز ارزی کشور است، به «همهمین» توضیح می دهد مفهوم X to X که تا به امروز به جای مفاهیم مختلفی گذاشته شده، قدیمی تر از نات کوین است. نات کوین برای بازی خود در جهت جمع آوری کوین های بیشتر از روش tap to earn استفاده کرده، اما حدود دو، سه سال پیش از این کانسپت play to earn شکل گرفته بود؛ مفهومی که تلاش داشت مفهوم بازی کردن و پیشرفت در مراحل مختلف آن را تغییر دهد.

امین زاده در این باره توضیح می دهد: «مثلاً اگر طی فرآیند بازی یک شخصیت را بزرگ می کردید و آن شخصیت می توانست یکسری مملکت ها کسب کند و جوایزی داشته باشد، مثلاً یک شمشیر، می توانستید آن شمشیر را به کس دیگری بفروشید و آن فرد از چند مرحله جلوتر بازی را شروع می کرد و هزینه ای را بابت زحماتی که آن فرد قبلی انجام داده، پرداخت می کرد. به این ترتیب مفهوم اقتصاد وارد بازی شد. این کار خیلی جالبی است به شرطی که بتوانیم اکوسیستمی از بازی ها داشته باشیم و بازی ها را به هم وصل کنیم. اتفاقاً شاید در نسل بعدی بازی های رایانه ای شاهد چنین اکوسیستمی باشیم.» این یعنی اگر طی یک بازی شما تفرنگی را به دست آورید، با خاتمه بازی، آن تفرنگ از بین نمی رود، بلکه به آن افتی تبدیل می شود و فرد می تواند آن تفرنگ را با خود به بازی های دیگر ببرد و از آن استفاده کند. یعنی چیزی که به دست آورده اید، تبدیل به دارایی قابل معامله در بازاری ثانویه خواهد شد.

مدل دیگری از مفهوم X to X که به پیش تر رشد یافته و به اعتقاد امین زاده اثرات سلامتی و زیست محیطی اش به مراتب بیشتر از پروژه هایی چون نات کوین است، بازی با مفهوم moveto earn است. براساس این مفهوم کفش هایی وارد بازار شده بود که با هر قدم شماره می انداخت و کاربر کسب امتیازی می کرد، سپس می توانست با فروش این امتیازها کفش خود را ارتقا دهد. امین زاده می گوید: «در واقع آنها یک اکوسیستم دیزاین کرده بودند. هم کفش را می فروختند، هم مردم را ترغیب به راه رفتن می کردند و حول آن بازاری ثانویه شکل گرفته بود.»

میم کوین ها و فراز و فرودشان

پشت هر کدام از رمز ارزها دلیل و فلسفه ای وجود دارد. مثلاً بیت کوین به عنوان یک الکترونیک مالی و براساس وایت پیپری که ساتوشی ارائه داده و ویژگی هایی که دارد، بسیار قابل قیاس با مفهوم پول است. از این منظر نات کوین، در دسته میم کوین ها قرار می گیرد. ارزهای دیجیتال یا چون شبیه و دوج کوین هم در همین دسته قرار دارند. اینها رمز ارزهایی هستند که مفهوم اقتصادی یا پولی پشت شان نیست و طی قراردادی هوشمند در بستری به وجود می آیند. مثلاً نات کوین روی شبکه TON به وجود آمده و شبیهی روی بستر اتریوم.

کسانی که معمولاً وارد معاملات میم کوین ها می شوند، با هدف کسب سود یا انتفاع کوتاه مدت یا میان مدت این کار را انجام می دهند. بسیاری که اوایل رشد این کوین ها وارد می شوند، طبیعتاً به دلیل اینکه تقاضای زیادی برایشان در آن مرحله اول وجود دارد، سودهای خیلی خوبی کسب می کنند. می توان گفت مبنای میم کوین ها کامیونیتی است یا به عبارتی این کوین ها جامعه محور هستند.

امین زاده می گوید چنانچه به سابقه معاملات بسیاری از این میم کوین ها رجوع شود، مشاهده خواهد شد که همان طور که رشد های بسیار زیادی داشته اند، افول های خیلی شدیدی را نیز تجربه کرده اند و وقتی بازارشان نزولی شده، از ارزش مالی دارندگان شان به میزان قابل توجهی کاسته شده است؛ «نات کوین هم از این قضیه مستثنا نیست. در حال حاضر بازاری صعودی دارد و ارزش آن تقریباً نسبت به یک هفته، ۱۰ روز پیش، چهار برابر شده است. خب این چهار برابر شدن باعث می شود افراد جدیدی به آن جذب و علاقمند شوند. چنانچه اگر بازار ایجاد می کند و بسیاری وارد می شوند و نهایتاً هم کسانی بازنده اند که نرفت آخر هستند و در زمان اوج قیمت آن را خریداری کرده اند. بسیاری از میم کوین ها دوباره نتوانسته اند آن سقف قیمتی اولیه را مشاهده کنند و همه کسانی که در اوج قیمتی و در حجم بالا اقدام به خرید این کوین ها کرده اند، متضرر شده اند. البته خوش به حال کسانی که درآمدهای خوبی را کسب می کنند، ولی خب بازار، بازار جمع صفر است و نهایتاً این سود به هزینه ضرر بسیاری افراد دیگر خواهد بود.»

هزینه این جایزه را چه کسی می دهد؟

نکته ای که در مورد نات کوین وجود دارد که گویا آن را از میم کوین های مشابه جدا می کند و اتفاقاً به نظر می رسد یکی از علل استقبال افرادی باشد که پیش تر هیچ آشنایی ای با این بازار یا سرمایه گذاری در آن را نداشته اند، این است که لازم نیست در ابتدا هزینه مالی کنند. همین باعث شده اقشاری مانند زنان خانه دار، بازنشستگان، دانشجویان و... جذب این پروژه ها شده اند؛ کسانی که هیچ آشنایی خاصی با این فضا نداشته اند.

اما امین زاده می گوید این نگاه که به واسطه این اتفاق، یکسری افراد که اصلاً در فضا نبودند و هیچ ایده ای درباره کاری که داشتند انجام می دادند نداشتند، در معرض بازار رمز ارز قرار داده شده اند، بیش از حد مثبت است؛ «بله، احتمالاً این افراد بعداً با فعالیت های جدید خواهند داشت و شاید پول های جدید به این فضا بیایند و به نظر می رسد برای اکوسیستم و شبکه TON هم ارزش افزوده داشته، چون از این طریق توانسته تعداد زیادی کاربر جذب کند. ولی نکته این است که جایزه این کلیک ها به هزینه چه کسی بین این افراد بخش شده؟ به هزینه خریداران جدید. اگر این آدم ها کوین خود را فروختند و صاحب ثروتی شدند، به آدم های فروخته اند که با انگیزه های سوداگرانه وارد این بازار شده اند. پس این هم بازی اقتصادی است که طراحی شده است.»

عمیق تر نگاه کنید!

اما برخی افراد در فضای رمز ارزها نگاه مثبت تری به پدیده نات کوین دارند و آن را از زاویه دیگری مورد بررسی قرار می دهند. مصطفی قمری، کارشناس بازار رمز ارزها و رئیس هیئت مدیره یک شرکت مشاوره سرمایه گذاری ارز دیجیتال در گفت و گو با همهمین پروژه نات کوین را یک پروژه موفق می داند و برای آن دلایل خاص خود را دارد. دلایلی که فارغ از هیاهوهای حول این پروژه است. او معتقد است، برای بررسی نات کوین و چیستی آن باید کمی به عقب برگردیم و نگاه موشکافانه تری داشته باشیم. قمری درباره این پروژه توضیح می دهد: «TON که NOT روی آن عرضه شده، بلاکچینی است که با پلتفرم تلگرام یکپارچه سازی (integrate) شده است. هر چند تلگرام این مسئله را که TON متعلق به آنهاست، عنوان نمی کند، اما نگاهی به ساختار مدیریتی TON معلوم می کند که این شبکه بلاکچینی ارتباط تنگاتنگی با تلگرام دارد. نکته این است که در سال ۲۰۲۱ مجموعه تلگرام و سازمان بورس و اوراق بهادار آمریکا به یک مجادله حقوقی خوردند که به دلیل آن مجادله، تلگرام مجبور شد پروژه رمز ارزی خود با نام GRAM را کاملاً متنگی اعلام کند. مجموعه